

VI. ROČNÍK STUDENTSKÉ VĚDECKÉ A ODBORNÉ ČINNOSTI (SVOČ) NA PF UK

AUTOR SOUTĚŽNÍ PRÁCE: Martin Koloušek

NÁZEV SOUTĚŽNÍ PRÁCE: Pojem státu v koncepci Thomase Hobbesa

OBOR: teorie práva

POSUDEK VYPRACOVAL: JUDr. PhDr. Jan Wintr, Ph.D.

1. Hodnocení tématu z hlediska jeho aktuálnosti, praktické použitelnosti a teoretického významu

1,5/3

Zdůvodnění bodového hodnocení: Dílo *Leviathan* Thomase Hobbesa vyšlo poprvé v úplnosti v českém překladu v roce 2009. Jedná se přitom o zásadní dílo moderní politické filosofie, které má nadto značný význam pro klíčové pojmy právní, jako je stát či suverenita. Kolouškův rozbor a úvaha nad dílem Thomase Hobbesa tak má svůj význam i pro dnešek, byť samozřejmě o Hobbesovi bylo již mnohé napsáno a jen těžko je možno přijít s něčím převratně novým.

2. Hodnocení pojetí práce (systematika, logická stavba, použité metody, prameny)

4,5/5

Zdůvodnění bodového hodnocení: Práce se opírá o díla Thomase Hobbesa *O občanu* a *Leviathan* jako o vysvětlované prameny a o poměrně bohatou sekundární literaturu, zahrnující i důležitá díla Q. Scinnera a C. Schmitta. Dílo Hobbesovo je srovnáváno s díly dalších filosofů, jako Platóna, Locka a Huma. Práce má přehlednou systematiku, začínající od vymezení pojmu státu, pokračující výkladem Hobbesovy filosofie a zvláště jeho konstrukce společenské smlouvy a končící kritickým i souhlasným komentářem k Hobbesovu dílu. Martin Koloušek pozorně čte Hobbesovo dílo, odkazuje se na názory ze sekundární literatury a připojuje vlastní komentáře způsobem, který je zcela adekvátní filosofickému tématu, které si zvolil. Velmi pěkné je také propojení úvahy s věznovým dilematem z teorie her. Problematické je jen odkazování na písemně nezachycenou přednášku (pozn. 73 a 78), takový odkaz lze ale jen těžko verifikovat, čímž se vymyká vědecké zásadě ověřitelnosti zdrojů. U pozn. 78 je odkaz navíc zcela zbytečný, protože tvrzení o Hobbesově postoji k dělbě moci jasně vyplývá z citací z jeho díla, které jsou v práci uvedeny.

3. Hodnocení formální stránky práce (jazyková úroveň, přehlednost, grafická úprava a technické zvládnutí textu)

4/4

Zdůvodnění bodového hodnocení: Jazyková úroveň práce je velmi slušná, práce je téměř bez chyb (jen příjmení autora *Utopie je More*). Nad rámec hodnocení bych ale rád vyjádřil názor, že archaický pravopis, jímž se vyznačují práce žáků JUDr. Pinze, je přes svoji pravděpodobnou souladnost s jazykovou normou kontraproduktivní – ztěžuje čtení, působí bizarně, aniž by byla zjevná jakákoli výhoda takového stylu psaní.

4. Hodnocení obsahové (věcné připomínky k textu, konfrontace s jinými možnými názory, celkové zvládnutí tématu, zhodnocení závěrů práce, do jaké míry mohou být předmětem diskuse při ústním kole)

6/8

Zdůvodnění bodového hodnocení: Práce velmi pěkně vystihuje podstatu Hobbesovy koncepce společenské smlouvy jako smlouvy lidí mezi sebou navzájem ve prospěch třetí osoby, suveréna,

který tak není smlouvou vázán. To zaručuje suverénovi absolutní moc. Vysvětluje také, jaký má Hobbesovo učení pro vývoj abstraktního pojmu státu, opírá se přitom především o analýzy Q. Skinnera. I úvahy ve zvláštní části práce jsou zajímavé, zejména sdílím Kolouškův názor o významu státu a o užitečnosti Hobbesova učení pro jeho pochopení.

Právě ke zvláštní části práce směřují některé mé nesouhlasné poznámky různé míry závažnosti:

a) Spíše drobnou poznámkou ke str. 15 je mé přesvědčení, že pro Hobbesovu konstrukci není podstatné, zda přirozený stav války všech proti všem někdy existoval. V citátu ze str. 90 Leviathana Hobbes připouští, že existovat nemusel (v odst. 11 a ještě zřetelněji v odst. 12). Filosofickou přesvědčivost jeho konstrukce to však nesnižuje.

b) Nesouhlasím docela s poznámkou na str. 19, že v historii nevidíme, že po poražení státu dochází k nové společenské smlouvě. Takto americké kolonie svrhnuvší anglického krále Jiřího III. konstituují nový stát a z Hobbesovy doby je známa slavná Smlouva z lodi Mayflower.

c) Krátký poslední odstavec na str. 19 o vlivu Hobbesa na Puffendorfa a další autory zabývající se morálními osobami by bylo dobré prohloubit (protože podíl Hobbesa na vývoji konceptu státu jako právnické osoby je centrálním tématem práce). V češtině lze odkázat na práci Karla Berana Pojem osoby v právu.

d) Konstrukce na str. 20, podle níž je u Hobbesa suverénem vlastně lid, neboť on schmittovsky rozhoduje o výjimečném stavu, není přesvědčivá. Hobbes nekonstruuje takovou pravomoc lidu, jen říká, že pokud se fakticky stane, že lid svrhne suveréna, skončí tím suverénova moc. Z připuštění, že se to fakticky může stát, ale nelze dovozovat, že lid suverénně rozhoduje ve výjimečném stavu. Schmittovským suverénem je u Hobbesa panovník, jehož moc sice má svůj účel, ale není ničím formálně vázána.

e) Na str. 21–22 Martin Koloušek správně vysvětluje, že Hobbes je odpůrcem dělby moci, dokládá to i citací ze str. 127 Leviathana. Problém vidím v tom, že Hobbesův názor nepodrobuje kritice. Bylo rozhodně vhodné Hobbesovy názory konfrontovat s přesvědčivými obhajobami dělby moci v dílech pozdějších autorů, např. v Listech federalistů.

Přes tyto kritické připomínky práci velmi oceňuji jako poctivý a do značné míry zdařilý pokus představit a promyslet Hobbesovo učení o státě.

5. Stručně celkové hodnocení práce a celkový počet bodů¹

16/20

Závěrečný komentář: Práce sice už kvůli svému tématickému zaměření nepřichází s převratně novými poznatky, je ale poctivým a do značné míry zdařilým pokusem představit a promyslet Hobbesovo učení o státě. Vhodně pracuje s prameny i literaturou, má přehlednou systematiku a i po formální stránce je zpracována velmi pečlivě.

Otázky k ústní obhajobě:

1. Jaké jsou výhody a nevýhody jednoty moci a dělby moci s přihlédnutím k dílu Thomase Hobbesa a jeho kritiků?

2. Jaký význam může mít Hobbesova filosofie pro dnešní chápání státu?

V Praze dne 20. května 2013.

.....
¹ Celkový počet bodů je součtem bodů udělených v předchozích čtyřech kategoriích.